

אין עורך דין בעולם שהוא יותר ישר מהשר שלו

עו"ד ענבל רובינשטיין

יו"ר הפורום למשפט חוקתי
וזכויות אדם של לשכת עורכי הדין

עו"ד ליאור שפירא

יו"ר פורום ההוצאה לפועל
וסגן ראש לשכת עורכי הדין

חבר הכנסת דוד רותם, שהודח לאחרונה במפתיע מהוועדה לבחירת שופטים, לא מאמין במושג "שומרי הסף" ואפילו כועס על הפקידות המשפטית הבכירה ("חלק מהם חושבים שהם מנהלים את המדינה") • בקדנציה השנייה שלו כיו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת מודיע רותם כי אינו מתכוון לקדם את החוקה, מספר מה יהיה הנושא העיקרי על שולחן ועדת החוקה בשנה הקרובה, ומסביר למה לכולם קל לדבר על דמוקרטיה אבל לא על יהדות

צילומים: יוסי זמיר

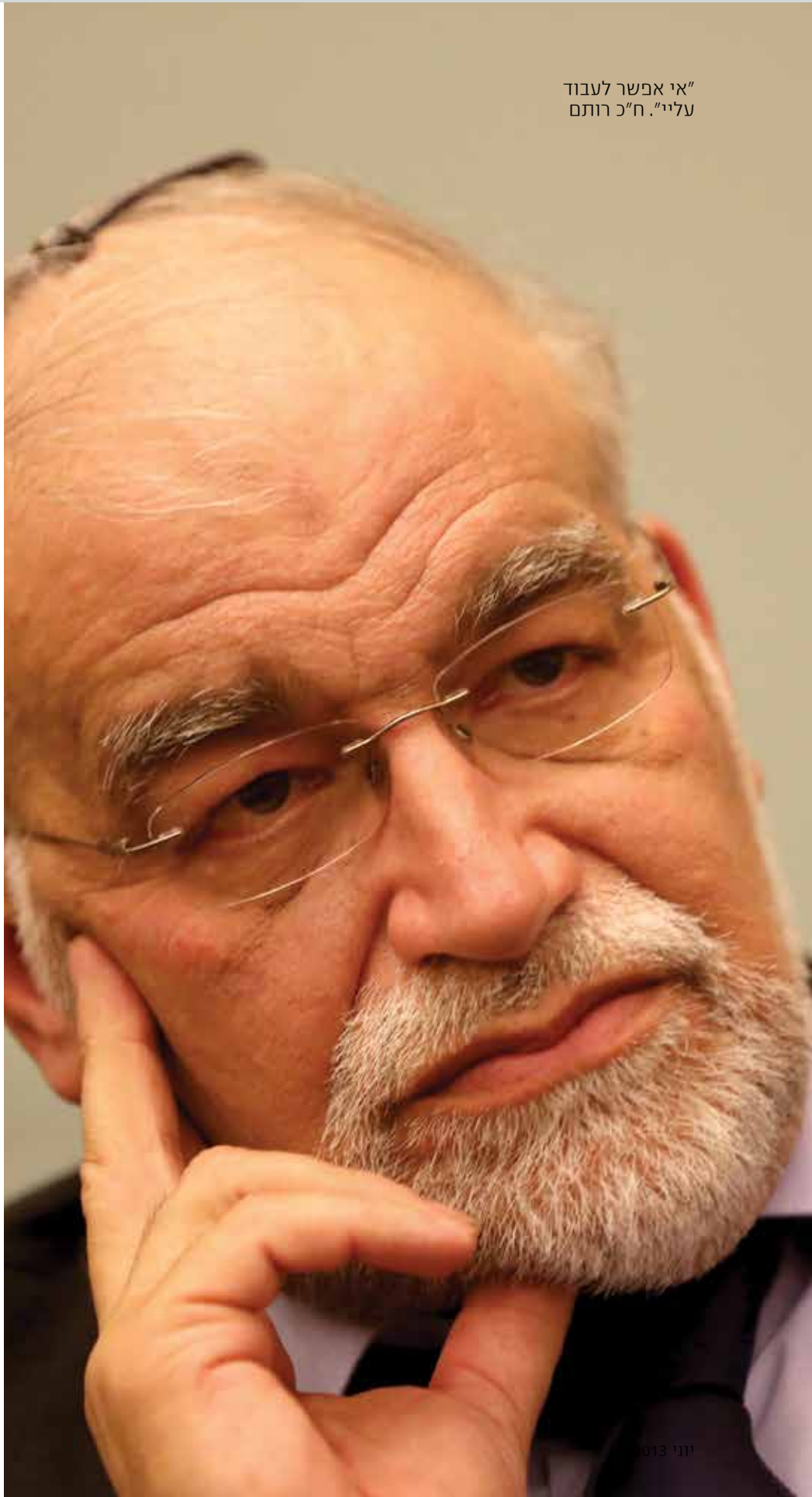
"אי אפשר לעבוד עליי". ח"כ רותם

עם כינונה של הכנסת ה-19 מונה חבר הכנסת דוד רותם (הליכוד-ביתנו) לתפקיד יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט זו הפעם השנייה ברציפות. נדמה כי אין חולק על חשיבות עבודתה של ועדה זו למערכת המשפט בישראל. מי שזוכה להשתתף בדיוני הוועדה (החותרים מעלה, למשל) אינו יכול שלא להתרשם מהאיכות ומהיסודיות המאפיינות אותם ושלא להבחין עד כמה גדולה השפעתו של העומד בראש הוועדה על נוסחם הסופי של דברי החקיקה היוצאים מתחת ידה. אלה סיבות טובות דיין להיפגש עם ח"כ רותם באולמה המרווח של ועדת החוקה לראיון מקיף על מה שצפוי להידון בוועדה בשנים הקרובות, על נוהלי עבודתה, על עמדותיו בסוגיות מרכזיות שעל סדר היום הציבורי ועל הערכים המנחים אותו. כבר בתחילת הראיון הודיע רותם לעו"ד שפירא: "שאל מה שאתה רוצה, אני אענה לך על מה שאני רוצה". ולמרות זאת האווירה הייתה טובה והתשובות היו קצרות, ענייניות וישירות. נאמן לדרכו ולשם שיצא לו השמיע רותם דעות שהן לא תמיד מקובלות ולעיתים אפילו מתריסות, אבל ניכר בהן שיצאו מן הלב ולא נועדו להכיעיס. ניסינו לברר איך הוא מגדיר את עצמו ונענינו שהוא לא מכניס את עצמו להגדרות המרובעות. הוא רק היה מוכן להודות שהחינוך מבית אבא היה לאהבת ישראל.

"אני רוצה שממשלה תוכל למשול"

עו"ד ליאור שפירא: אתה התנדבת למילואים, שירתת זמן רב בפרקליטות ואז בחרת לסיים את שירות המילואים שלך כאות מחאה על חתימת הסכמי אוסלו.

לא כאות מחאה, שירתתי במילואים מעל ומעבר לימים שהייתי צריך לשרת. הייתי מופיע בבתי המשפט הצבאיים ומכניס מחבלים לכלא כי זה היה התפקיד שלי, וראיתי שאני עובד קשה כדי להכניס אותם לכלא, ובצד השני עומד מישהו עם מפתח ומשחרר אותם. אמרתי: "עד כאן, תודה רבה".

"אין עורך דין..."

שפירא: גם אנשים אחרים מחליטים שהם לא רוצים לשרת בצה"ל מסיבה ער-כית זו או אחרת. מה ההבדל ביניכם?

ההבדל הוא שכאשר התנדבתי, הייתה לי בחוק אפשרות להשתחרר ממילואים כשאני רוצה. חשבתי שעושים צחוק מה-עבודה שלי, כאילו מישהו אומר: "בעצם לא צריך את העבודה שלך, אנחנו נשחרר אותם". אז שחרר אותם בלעדי, ועוד לפני שהתחלתי את המשפט שלהם. זה לא דומה בכלל למי שלא רוצה לשרת.

עו"ד ענבל רובינשטיין: מהי העמדה שלך על השוויון בנטל?

כולם צריכים לשרת - יהודים, ערבים, חרדים. כולם צריכים לשרת ללא כל הבחנה שהיא. ואם לא שירות צבאי, שירות אזרחי.

שפירא: צריך לתת לחוקים יציבות בקביעה שאפשר לשנות חוק רק ברוב מוחלט של הכנסת?

לא. חוק הוא דבר שמייצג את הציבור במדינה. אנחנו נאבקים להגיע לכנסת, ואז חלק מאיתנו חושבים שהם לא צריכים לבוא לכל ישיבה. לא צריך להעניש את אלה שבאים ולהגיד להם: "מכיוון שהחברים שלכם לא באים לכנסת, אתם לא תוכלו לחוקק". ככה נותנים פרס למי שלא בא.

שפירא: איך זה עולה בקנה אחד עם הצעת חוק המשילות שלך, שם נדרש רוב מוחלט כדי להפיל את הממשלה?

בסופו של דבר יש קואליציה, יש רוב שבחר בממשלה, הצביע בעד הממשלה, ואי אפשר שכל שבוע ירצה מישהו להפיל אותה. לפעמים יכול להיות אפילו רוב זמני שיגיע במקרה ביום שני לכנסת ויצביע נגד הממשלה. אני רוצה שממשלה תוכל למשול. **שפירא: אבל חלק מההליך הדמוקרטי שלנו זה לאפשר גם לאופוזיציה לשחרר קיטור.**

אין שום ספק. היא יכולה להגיש הצעות לסדר, אני לא אגביל אותה לעולם, אבל לא ייתכן שבכל יום שני ננהל דיונים בהצעות אי אמון שאין הבדל ביניהן, וכולם יודעים

ני

את חוק הטרור אני רוצה לקדם ולגמור משום שהוא חלק מההגנה על מדינת ישראל. לגבי הקודקס האזרחי, מדינת ישראל התקיימה 60 שנה בלעדיו, והיא יכולה להתקיים עוד 60 שנה בלעדיו

אני מוכן לתת לאופוזיציה להגיד את דברה ובלבד שבסוף אותו יום לא תהיה הצבעת אי אמון. אני רוצה שיהיה לה ברור שכשהיא מביאה הצעה כזאת היא צריכה רוב. בינינו, גם היום הקואליציה יכולה לנסוע לים

ני

שאין להן סיכוי והן ייפלו.

שפירא: ובכל זאת זו דרכה של האופוזיציה לומר את דברה.

אני מוכן לתת לאופוזיציה להגיד את דברה כמה שהיא רוצה, ובלבד שבסוף אותו יום לא תהיה הצבעת אי אמון. אם המש-מעות היחידה של אופוזיציה היא להביא להצבעה של אי אמון בממשלה ולהפיל את הממשלה, אני רוצה שיהיה לה ברור שכשהיא מביאה הצעה כזאת היא צריכה רוב. גם היום מגישים הצעות אי אמון מדי שבוע. בינינו, הקואליציה יכולה לקום ולנסוע לשפת הים; כדי להפיל את הממשלה בהצבעת אי אמון צריך היום 61 קולות, ואם חברי הקואליציה לא יהיו בהצבעה, לא יקרה כלום.

שפירא: אחת מהדרישות שלך היא להגדיל את אחוז החסימה ל-4%. זה לא קצת מוגזם? התיקון הזה יוציא את המפלגות הערביות מהכנסת. האם 3% לא היו משר-תים את אותה מטרה?

אם הייתי מציע 3% היו שואלים אותי את אותה שאלה. בסופו של דבר אני לא רוצה שיהיו מפלגות קטנטנות ושברי מפל-גות, שכל פעם כשהולכים להקים קואליציה נהיה תלויים בשניים-שלושה חברי כנסת. בעבר היו שברי מפלגות כאלה שסחטו את הכל. אני לא רוצה מפלגה של ארבעה חברי כנסת שתקבל ארבעה שרים ושמונה ועדות. אני צריך לדאוג למשילות, אני צריך לדאוג לשלטוניות, אני לא יכול להסכים שרצון הבוחר קובע את הכל.

שפירא: לפי המתמטיקה הזאת, מרצ וכל המפלגות הערביות וחלק מהמפלגות היהודיות לא היו נכנסות בבחירות הקוד-מות. זה מייצג את העם לדעתך?

אין לי שום ספק שזה מייצג את העם. ומה היה קורה, שאול מופז לא היה נכנס לכנסת? מופז נכנס לכנסת ורצה כל מיני דרישות, איזה שירות ואיזה פה ואיזה שם. אני נגד זה. אני חושב שכדי להיכנס לממשלה אתה צריך לריב על עקרונות, לא על כיסאות.

“חלק מהשופטים לא היו נבחרים היום.” עם המראיינים ענבל רובינשטיין וליאור שפירא

עלי, וגם הטלת אגרות על הליכי ביניים לא מקובלת עליי.

שפירא: נעשית עבודה כל כך טובה כאן בוועדת חוקה. למה נדרשת המתכונת של חוק ההסדרים, שהיא חצי עוקפת את ועדת החוקה?

בוועדת חוקה אכן נעשית עבודה מצוינת, אבל יש בכנסת עוד כמה עבודות, עוד כמה ועדות שיש הטוענים שהן נדיבות מדי.

שפירא: צריכה להיות חוקה בישראל?
כן, צריכה להיות חוקה כדי שלא יהיו חוקי יסוד וכדי שלא תהיה מהפכה שי-פוטית. הבעיה הגדולה היא שקשה מאוד להגיע לחוקה שתהיה מוסכמת על כל הציבור. זה מתחיל בהגדרתה של מדינת ישראל. אני חושב שמדינת ישראל היא מדינה יהודית שמשטרה דמוקרטית. יש שיגידו שיהודית ודמוקרטית הן שוות ערך, ועל ה“דמוקרטית” אפשר לבנות את כל העולם.

רובינשטיין: אתה מתכוון לחדש את הדיונים בנושא, שהיו בזמנם של היו“רים הקודמים מיכאל איתן ומנחם בן-ששון?
לא, כי אני לא יכול להגיע להסכמות, אלא אם אחליט שאני מעביר חוקה בהצבעה מעל ראשו של המיעוט. יש גם ציבור ערבי בישראל, ולצורך חוקה צריך להתח-

קליט המדינה, כמעט כל בעלי התפקידים הבכירים במשרד המשפטים?

הם כולם אמורים להתחלף אחרי שבע שנים. זו החלטת הממשלה. חלק מהם חרשים שהם מנהלים את המדינה, לא רק את הכנסת הם רוצים לנהל, ואני חושב שזה לא נכון. הם אנשים חשובים, אולי בתפקידים בכירים, אבל בסופו של דבר הם הפקידים. הם לא יכולים לנהל את המדינה.

שפירא: אתה חושב שנכון גם להגביל קדנציות של חברי כנסת?

לא, משום שחברי הכנסת עומדים לבחירת הציבור, והציבור יכול שלא לבחור בהם. גם המפלגה יכולה שלא להעמיד אותם לבחירה בכנסת הבאה.

שפירא: היה לאחורונה רעש גדול סביב חוק ההסדרים. מה דעתך על החוק הזה? אתה צופה שיהיה קושי להעביר חלק מסעיפיו?

חוק ההסדרים אמור להיות הרבה יותר מצומצם. אני לא חושב שאת כל התיקונים אפשר לעשות בחוק ההסדרים, שיעבור בכל מקרה. אני חושב שיש סעיפים בחוק שלא צריכים להיות בו, וכשנפצל אותו בין הוועדות השונות יהיו סעיפים שייפלו. סגירת בתי המשפט באזורים מסוימים לא מקובלת

רובינשטיין: ההצעה לתיקון חוק יסוד: החקיקה במתכונתה הנוכחית מקובלת עליך?

לא, בוודאי שלא. היא לא דורשת רוב מספיק מיוחד.

“בסופו של דבר הם הפקידים”

רובינשטיין: אפרופו המילה משילות, מהי גישתך באשר למעמדם של היועצים המשפטיים במשרדי הממשלה?

צריך להחליף אותם כל שבע או שמונה שנים. העובדה שיועצים משפטיים יושבים במשרדי ממשלה עשרות שנים וחושבים שהם מנהלים את המשרד צריכה להשתנות. המושג שומרי סף לא קיים אצלי, אין עורך דין בעולם שהוא יותר ישר מהשר שלו.

רובינשטיין: עיקרון הקדנציות, לפי חוק או לפי החלטת ממשלה, מקובל עליך לכל אורך השדרה?

לא, אני חושב שששיאים בבתי משפט לא צריכים לכהן קדנציות. ח”כ כן גרם לכך שבבית המשפט העליון בוטלו הקדנציות. לגבי פקידים אחרים, מנכ”לים של משרדי ממשלה מתחלפים כל ארבע שנים. כשמחליפים את השר מתחלף גם המנכ”ל.

רובינשטיין: יועץ משפטי לממשלה, פר-

"אין עורך דין..."

שב גם בו. כשהמכון הישראלי לדמוקרטיה ניסה להעביר את ה"חוקה בהסכמה" היינו יושבים בכנסים שנועדו גם לחרדים ולע-רבים, היו מוכנים להתפשר שם על דברים שלא הייתי מתפשר עליהם בשום אופן. אני בעד חוקה שתתפרס על ארבעה-חמי-שה עמודים, לא יותר מזה. אחרי 60 שנות קיומה של מדינת ישראל לא צריך לכתוב את ה"אני מאמין" שלה.

רובינשטיין: הרכב הוועדה בכנסת הנו-כחית שונה מאוד מההרכב שהיה בכנסת הקודמת וגם בזו שלפניה. איך זה ישפיע על העבודה של הוועדה בקדנציה הזאת ועל הנושאים שיעלו על שולחנה? הציפייה היא שיותר חברים ישתתפו בדיוני הוועדה. ההרכב השונה לא ישפיע על עבודת הוועדה. הוועדה תמשיך לדון בדברים בר-צינות, בפה אחד היא תצביע – הפה שלי – ואני נמצא כל יום בוועדה.

הוועדה מורכבת מהחברים שהסיעות בכנסת שלחו אליה. הם בהחלט משתדלים להגיע לישיבות, ואני מתחיל את הישיבות בשעה יותר מאוחרת כדי שהם יוכלו להגיע.

"אני קובע את סדר היום"

רובינשטיין: כבר ידוע הנושא העיקרי שיעסיק אתכם בשנה הקרובה? כן, חוק הטרור. הוא צריך לעבור שלב של רציפות דיון ואז נתחיל לדון בו.

רובינשטיין: מי קובע את סדר היום של הוועדה? יש לפעמים תחושה, אולי לא מו-צדקת, שדברים מסוימים נדחקים לתחתית הערמה.

מנהלת הוועדה מעבירה לי רשימה של נושאים לדיון, ואני קובע את סדר היום. **רובינשטיין: חוק הטרור מול קודקס דיני ממונות, למשל, שניהם הסדרים מקיפים, כל אחד והדחיפות שלו. איך אתה מחליט מה יובא לדיון קודם?**

חוק הטרור הוא חוק שאני רוצה לקדם ולגמור משום שהוא חלק מההגנה על מדי-נת ישראל. הקודקס האזרחי, מדינת ישראל

ני

צריכה להיות חוקה כדי שלא יהיו חוקי יסוד וכדי שלא תהיה מהפכה שיפוטית. הבעיה הגדולה היא שקשה מאוד להגיע לחוקה שתהיה מוסכמת על כל הציבור. זה מתחיל בהגדרתה של מדינת ישראל

אי אפשר לקדם את החוקה כי אני לא יכול להגיע להסכמות, אלא אם אחליט שאני מעביר חוקה בהצבעה מעל ראשו של המיעוט. יש גם ציבור ערבי בישראל, ולצורך חוקה צריך להתחשב גם בו

ני

התקיימה 60 שנה בלעדיו ותוכל להתקיים עוד 60 שנה בלעדיו.

רובינשטיין: אבל אפשר להניח שתקדם אותו בקדנציה הקרובה.

כשאנשי משרד המשפטים יבינו שהייעוץ המשפטי של הוועדה דורש מהם לתקן תיקונים מסוימים, יהיה אפשר לקדם את החוק. כרגע הם מתעקשים שהם יחליטו.

רובינשטיין: הייתי בלא מעט דיונים בחוק הבניית שיקול הדעת בענישה, שמס-מן מהפכה של ממש במשפט הפלילי. התו-צר המוגמר שונה בתכלית מהצעת החוק הממשלתית; ניכרות בו טביעות האצבעות שלך ושל הוועדה ובעיקר של הייעוץ המ-שפטי של הוועדה.

הייעוץ המשפטי של הוועדה הוא מצוין. אני לא נתקל בעורכי דין רבים שיש להם הידע ויכולת הניתוח שיש ליועצים המשפ-טיים של הוועדה. אני שומע אותם ומשתדל להתחשב בעמדתם. אני נותן כבוד לייעוץ המשפטי של הוועדה כשהם אומרים דברים מצדקים לדעתי.

רובינשטיין: ומה על אנשי מחלקת ייעוץ וחקיקה של משרד המשפטים? עד כמה קולם נשמע פה ודעתם מקובלת?

הייעוץ המשפטי של הוועדה רואה את הדברים מבחינת הכנסת, והייעוץ המ-שפטי לממשלה רואה את הדברים מבחינת הממשלה. מייעוץ וחקיקה מגיעים חוקים שהם רוצים להעביר, וכפי שהסבירו לי פעם על הקודקס האזרחי, אני לא צריך לקיים בכלל דיונים; הם כבר עברו על זה 50 שנה, אני יכול להצביע.

שפירא: האם אתה רואה יתרון בכך שאתה משפטן, להבדיל משני היו"רים הקודמים?

בהחלט, מסיבה אחת פשוטה: אי אפשר לעבוד עליי. כשמציגים לי טיעונים משפ-טיים אני מבין את מה שאומרים לי וידע להגידי: "רבותיי, יש לי ותק יותר גדול מש-לכם, אני משפטן יותר מובהק מכם, אני לא מקבל את הטיעון הזה". אגב זה קורה לי גם

צהרת ולא בין השורות – להביא להחמרה. רובינשטיין: הייתה הצעת חוק של שר המשפטים הקודם יעקב נאמן בנושא של בוררות חובה. מה עמדתך לגביה, ואיפה הדברים עומדים מבחינת הצעת החוק? היו לנו שתי ישיבות, אבל אין שר – אין חוק. אני חשבתי שלא נכון לעשות בוררות חובה. אני רוצה להוריד את מספר התיקים שמוטלים על השופטים, אבל לא בדרך של בוררות חובה. בוררות במקור היא עניין של הסכמה בין צדדים. גם לשכת עורכי הדין התנגדה.

רובינשטיין: לאחרונה נכנס לתוקפו חוק סגירת תיק מותנית. הפרשנות שגופי התביעה טוענים לה היא שמדובר בתיקים שהיו נסגרים ממילא ולא היו מגיעים לבית המשפט, בעוד הסנגורים טוענים שהכוונה היא לאותם תיקים שהיו מגישים בהם כתבי אישום וכעת מקווים שהם לא יגיעו לבית המשפט. איך אתה רואה את הדברים?

אני חושב שזה צריך להיות בתיקים שהיו מגישים בהם כתב אישום ולא צריך להגיש בהם כתב אישום, כי זה לא בתחום הפלילי האמיתי. זה אמור להפחית הרבה תיקים. אני מקווה שרוב תיקי תכנון ובנייה ייסגרו בהסדרים כאלה.

“פסק דין צריך לקיים”

שפירא: מה דעתך על עודף אקטיביזם של הרשות לאכיפה וגבייה במבצעים שלה במסלול המקוצר? לא נכון יותר לתעל את המאמצים של הרשות לגביית חובות של המדינה ולא לגביית חובות של גופים מסחריים רגילים?

רשות האכיפה והגבייה היא מה שפעם נקרא “הוצאה לפועל”. הם צריכים לגבות. העובדה שאנשים מקבלים פסק דין נגדם ואחר כך צריך להפעיל נגדם אמצעי גבייה מרגיזה אותי מאוד, כי זו פגיעה אמיתית בשלטון החוק של מדינת ישראל שלא מכבדים פסקי דין.

נני
כשמציגים לי טיעונים

משפטיים אני מבין את מה שאומרים לי, ויודע להגיד: “רבותי, יש לי ותק יותר גדול משלכם, אני משפטן יותר מובהק מכם, אני לא מקבל את הטענות הזו”

שופטי שלום צריכים להיות מהדרגה הראשונה. בסופו של דבר האזרח, ברוב התיקים, נתקל בשופטי השלום. למה שאדם יסכים להיות עשר שנים שופט שלום כשהוא יודע שבעוד עשר שנים, כשיצטרפו שופט למחוזי, יביאו מישהו מבחוץ?

עם מחלקת ייעוץ וחקיקה.

רובינשטיין: בעצם ההתייחסות שלך למחלקת ייעוץ וחקיקה, לעמדה הממשלתית, רחוקה מכה ראה וקדש, אף על פי שאתה חלק מהקואליציה.

נכון, ודווקא משום שאני חלק מהקואליציה.

רובינשטיין: האם יש לך עמדה בנוגע לגוף הביקורת על הפרקליטות? האם אתה חושב שזה צריך להיות בחקיקה, או נכון להשאיר את זה בידי הנאמנות של משרד המשפטים?

אני חושב שצריך להיות גוף ביקורת, אני חושב שהוא צריך להיות בחקיקה ואני ער לכך שיש בעיה קשה בחקיקה כזאת. הבעיה היא מהן הסמכויות שאנחנו הולכים לתת לגוף הביקורת. האופן שבו זה יסתיים תלוי בשרת המשפטים.

“לפצל את סמכויות היועץ”

רובינשטיין: עוד שאלה שגרמה לסערת רוחות היא פיצול הסמכויות של היועץ המשפטי לממשלה. מה עמדתך בעניין?

אני חושב שצריך לפצל את הסמכויות משום שזה בעייתי שאדם מקבל ייעוץ מהיועץ המשפטי לממשלה, ובסוף אותו יום מחליט היועץ להעמיד אותו לדין.

רובינשטיין: אבל יש אומרים שזהו סוד כוחו של היועץ המשפטי לממשלה.

השאלה היא אם כוחו הוא במידה נכונה או הוא מוגבר.

רובינשטיין: אתה חושב שהענישה במדינת ישראל מחמירה או מקלה?

מקלה מדי. אני חושב שאילו הענישה הייתה חמורה יותר, אנשים היו חושבים שלוש פעמים לפני שהיו עוברים עבירות, בעיקר עבירות של אלימות.

רובינשטיין: אתה חושב שחוק הבניית שיקול הדעת בענישה יביא להחמרת הענישה?

החוק הזה צריך ליצור הלימה בין חומרת העבירה ובין העונש. אין לו מטרה – לא מר

"אין עורך דין..."

צילומים: אתר הכנסת

חברי ועדת חוקה, חוק ומשפט

משה מזרחי
העבודה

שולי מועלם-רפאלי
הבית היהודי

יריב לרין
הליכוד - ביתנו

ג'מאל זחאלקה
בל"ד

קארין אלהרר
יש עתיד

דוד רותם
הליכוד - ביתנו

אלעזר שטרן
התנועה

עדי קול
יש עתיד

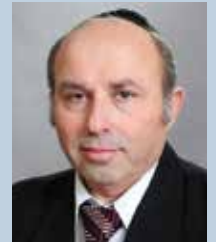
אורית סטרוק
הבית היהודי

אורי מקלב
יהדות התורה

מרב מיכאלי
העבודה

אברהם מיכאלי
ש"ס

אינו משלם אף על פי שאנחנו יודעים שיש לו כסף. במקרים אלה לא צריך לתת לרשם ההוצאה לפועל את הכוח כדי שיהיה רציני? מורנו ורבונו השופט מנחם אלון כתב ספר על מאסר חייבים בגין אי תשלום חוב, והתנגד בכל תוקף לעניין הזה. גם אם אני חנו חושבים שצריך לגבות חובות, אנחנו מידרדרים מתחת לרמה המוסרית הראויה כשאנחנו כולאים אדם שלא שילם חוב. אני לא מסכים שכשאדם לא שומע בקולו של רשם ההוצאה לפועל, מגיע לו עונש מאסר. מזונות הם דבר אחר. מי שלא משלם מזונות ירד כל כך נמוך במוסריות שלו, לכן לא צריך להפעיל עליו את הכללים הרגילים. מי שלא משלם מזונות לאשתו, לילדים שלו, הוא מתחת לערך של האדם שאני צריך לכבד.

רובינשטיין: גם סרבנות גט אנחנו כופים באמצעות מאסרים ממושכים, אפילו של עשר שנים.

יתרת החוב".
שפירא: אוקיי.
אני מדבר בטרם פסק דין.
שפירא: אבל מה אחרי פסק דין, בהוצאה לפועל, כשתמיד יש פסק דין?
אם יש פסק דין אני חושב שצריך לשלם אותו, לא הייתי נותן הנחות.
שפירא: אם כך, המבצעים תמיד נועזים דו לאחרי מתן פסק הדין וביצועו בהוצאה בפועל, כשההליכים מוצו. לזה אתה מתנגד?
אני חושב שרשות האכיפה לא צריכה לארגן את המבצעים האלה.
שפירא: הזכרת את פקודת המאסר. כמשפטן אתה יודע שפקודת המאסר בחוב האזרחי בהוצאה לפועל נועדה רק לחלק שבו רשם ההוצאה לפועל חקר את יכולתו של החייב והחליט שיש לו עודף כסף שהוא צריך לשלם לסילוק חובותיו, והחייב

שפירא: כיום רשות האכיפה והגבייה נכנסת לנעלי עורך הדין הפרטי, היא מייצגת במסלול המקוצר כפי שאתה יודע.
כן, היא גובה כספים לחייבים, מממשת את פסקי הדין, זה מה שחשוב לי.
שפירא: המדינה תופסת צד, מה שהיא לא עושה לעולם באף מקרה אחר. לעולם המדינה לא מייצגת אזרח נגד אזרח, אין מצב כזה. אתה מכיר דוגמה כזאת?
יש לי סיטואציה כזאת, הסיטואציה שבה אנחנו הולכים למסלול המקוצר.
שפירא: מה דעתך על המבצעים שהם עושים, כשהם פונים לבנקים או לחברות? מצוין, הלוואי שאתם עורכי הדין הייתם עושים זאת.
שפירא: אנחנו לא המדינה.
אתם לא המדינה, אבל אתם יכולים לפנות ללקוחות שלכם בבנקים ולהגיד: "בואו נעשה מבצע שמי שמשלם 50% נמחל לו על

מי שצריך להחליט למנות או לא למנות שופט הוא הוועדה ולא הקורס.

רובינשטיין: אתה מרוצה מרמת השופטים שנבחרו בשנים האחרונות?

כן. בירושלים לפחות הכרתי אישית את רוב השופטים. חלק מהשופטים שנבחרו בשנים הקודמות לא היו נבחרים היום.

רובינשטיין: לא הגיע הזמן שגם מערכת השיפוט תעבור לשיטה שלא מתבססת רק על אנשים שמציעים את עצמם, אלא גם על ניסיון לאתר אנשים טובים?

זה נכון בבתי המשפט הגבוהים, לא בנימוכים. זה קורה באותם מקומות שבהם עורכי דין ממליצים על שופטים נמוכים כדי לקדם אותם. יש גם מקרים שבהם אנחנו מעלים שמות של אנשים שהם אנשי מחקר. יש לנו בעיה עם עורכי דין שרוצים פתאום להיות שופטים כי הם כולם רוצים להיות שופטים מחוזיים, אף אחד מהם לא רוצה להיות שופט שלום.

רובינשטיין: השיטה פועלת כך שהשופטים מתקדמים מתוך השלום במעלה המחוזי והעליון. מעט מאוד שופטים מובאים מבחוץ לערכאות הגבוהות. המערכת לא מפסידה כך מועמדים מצוינים?

אני חושב שזו צריך להיות כך. אני חושב שגם שופטי שלום צריכים להיות מהדרגה הראשונה. בסופו של דבר האזרח, ברוב התיקים, נתקל בשופטי השלום. יש עניין של כבוד ושל גאווה, כשאדם היה משנה לפרקליט המדינה או סגן פרקליט המדינה, לא נראה לו הולם להיות שופט שלום, הוא רוצה רק מחוזי. אני חושב שאנחנו צריכים לקדם את המערכת. למה שאדם יסכים להיות עשר שנים שופט שלום כשהוא יודע שבעוד עשר שנים, כשיצטרפו שופט למחוזי, יביאו מישהו מבחוץ והוא לא יקודם?

רובינשטיין: מהי גישתך בסוגיית השקיפות בהתנהלות דיוני הוועדה?

אני בעד השקיפות כל עוד אנחנו לא עורסקים באנשים. אני לא רוצה שאנשים ידעו שאמרת על פלוני שהוא לא ראוי להיות

ני

גם אם צריך לגבות חובות, אנחנו מידרדרים מתחת לרמה המוסרית הראויה כשאנחנו כולאים אדם שלא שילם חוב. אני לא מסכים שכשאדם לא שומע בקולו של רשם ההוצאה לפועל, מגיע לו עונש מאסר. מזונות זה דבר אחר

אז מה אם אחוז החסימה היה גבוה יותר? מופז לא היה נכנס לכנסת. הוא נכנס ורצה כל מיני דרישות, איזה שירות ואיזה פה איזה שם. אני נגד זה. כדי להיכנס לממשלה אתה צריך לריב על עקרונות, לא על כיסאות

ני

ולא מזמן הציעו שנתחיל להושיב אותם בבתי כלא פליינים, אז יבוא ראש משפחת פשע שנמצא שם, ייתן להם חיבוק והם יסכימו להתגרש.

שפירא: למה לא נכון בעיניך להעביר את הסמכות לתת פסק דין הצהרתי על הפסקת נישואים לבתי המשפט האזרחיים?

כי זה לא הלכתי, ואנחנו עדיין חיים במדינה שבה ענייני נישואים וגירושים הם על פי דין תורה. זה היה מביא פתרון לרגע שיוצר בעיה של ממזרים בדור הבא.

רובינשטיין: האם תחדש את היוזמה בנושא ברית הזוגיות?

כן.
רובינשטיין: לא הגיע הזמן שבמדינת ישראל תהיה עוד מערכת חוקים חוץ מהמערכת ההלכתית?

בעיקרון, התשובה היא לא. בעיקרון אני חנו מדינה יהודית ודמוקרטית, וגם ליהודית יש ערך מסוים. אחד הדברים שלפיהם יודעים שהמדינה יהודית הוא דרכי הנישואים והגירושים. אני מאמין שגם ברית הזוגיות היא נושא הלכתי. כתב על זה מאמר גדול הרב בקשי דורון, שהיה בזמנו הראשון לציין, ואמר שהוא חושב שזה יפתור הרבה בעיות של ממזרות ושל עגונות, ולכן נכון לקיים את זה.

"כולם רוצים להיות במחוזי"

רובינשטיין: כבר ארבע שנים אתה חבר בוועדה לבחירת שופטים (הראיון התקיים לפני הדחתו של רותם מהוועדה - המערכת). מההיכרות שלך עם התהליך אתה יכול לומר לנו שנבחרים ומתמנים האנשים הטובים ביותר?

למעט במקרה של פשלות, התשובה היא כן. התהליך נכון וטוב. יש לי בעיה עם הקורס בנווה אילן (קורס הכנה לשופטים - המערכת). לפעמים אדם בקורס הזה יושב בצד ונעלם מהרדאר, ואם אדם מסיים את הקורס בציון לא מספיק גבוה הוא עשוי לגימור את הקריירה. אני חושב שזה לא נכון.

"אין עורך דין..."

"מי שלא משלם מזונות לאשתו ולילדיו הוא מתחת לערך של האדם שאני צריך לכבד". רותם

עורכי הדין?

אני חושב שהם מבזבזים את זמנם. הרי ציפי לבני לא תאמץ את המסקנות שלהם. היא לא תלך איתם משום שנאמן הקים את הוועדה. אל תשכחו, אנחנו פוליטיקאים.

"מה עם קצת יהדות?"

רובינשטיין: ארגוני זכויות האדם היו מודאגים מאוד בשנתיים האחרונות מה ניסיונות לפגוע באפקטיביות ובלגיטימיות שלהם באמצעות חקיקה. איפה אתה בעניין הזה?

כשאני ניהלתי דיון פה בוועדה על מעצרים ועל צווי הגבלה נגד כל מיני מתנחלים, האגודה לזכויות האזרח לא טרחה להופיע. זה לא עניין אותם.

רובינשטיין: זו לא תשובה לשאלה שלי... זה לא תשובה, זה מה שאני רוצה לענות לך.

רובינשטיין: אתה חושב שהשאלה מי מממן פעילות של ארגון צריכה להיות רלוונטית לזכות הקיום שלו? כן.

נוע ממנו להיבחן. כשאנחנו למדנו לא יכרו לנו ללמוד דיני ראיות אם לא גמרנו סדר דין פלילי. היום יש אשכולות בחירה, ואני בוחר באשכול המסחרי, והתיק הראשון שמגיע אליי זה תיק רצח. עכשיו, אנחנו מכירים את עורכי הדין; הם צריכים להחזיק משרד, הם יקבלו את התיק הרצח הזה למרות שאין להם מושג איך נראה בית משפט בתיק פלילי.

רובינשטיין: אז הלשכה צריכה להתערב בתוכניות הלימודים של המוסדות להשכלה גבוהה?

בוודאי. צריך לקרוא לכל המכללות, לכל הדיקנים, ולהגיד להם: "רבותי, לא נאפשר לסטודנטים שלכם לגשת לבחינות".

שפירא: אנחנו בוועד המרכזי חשבנו על הענקת תואר של מומחה.

אתם רוצים להעניק תואר של מומחה, ואחר כך אני אלך לפי התואר שלכם ויתברר שהלכתי לסנדלר. מה יקרה, אני אוכל לתבוע אתכם?

שפירא: מה אתה חושב על הוועדה שהקים השר לשעבר כדי לבחון את הלשכה

שופט, לא נכון שזה יפורסם.

רובינשטיין: האם אתה חושב שלפוליטיקאים, גם לחברים בוועדה וגם לאלה שאינם חברים בה, צריכה להיות השפעה גדולה יותר על בחירת השופטים לבית המשפט העליון?

כן ולא. אני חושב שכל השופטים שנבחרים לבית המשפט העליון נבחרים בהסכמה של כולם, בסופו של דבר.

רובינשטיין: אז אתה לא מתכוון לחדש את היוזמה לשימוע מועמדים לעליון בוועדת חוקה?

חס ושלום. לא רציתי שיביאו את זה לוועדה כי לא נכון בעיניי שפוליטיקאים יפסלו ויאשרו שופטים.

רובינשטיין: בכנסת הקודמת ובזו שלפניה נוצרה תחושה בציבור שיש עליהם על בית המשפט העליון. היה צבר של חוקים, מחוק גרוניס ועד הסיפור של בחירת נציגי הלשכה לוועדה. איפה אתה בתמונה הזאת? לא היה שום דבר על בית המשפט העליון. התחושה הציבורית הייתה שיש פה צבר של אנטי-דמוקרטיה. אני חושב שמה שעשתה לשכת עורכי הדין בנושא של הבחירה, כשפניתי אליהם ואמרת: "יש בעיה בכמה חוקים, רבותי, תדחו את זה קצת ואל תבחרו", ובעצם אמרו לי: "אנחנו מצפצפים עליך".

שפירא: האופוזיציה אמרה את זה.

לא, אני חשבתי שצריך לשנות את החוק, רק ראיתי שאין לי רוב. אני עדיין חושב שצריך לשנות את החוק.

שפירא: גם בלשכת עורכי הדין לא היה רוב.

רובינשטיין: למה לדעתך צריך לפרק את הלשכת עורכי הדין?

כי לשכת עורכי הדין אינה ממלאת את תפקידה למעט היותה גילדה של עורכי דין. במה אני רואה את תפקידה? לדאוג להכשרה משפטית. אני חושב שהיה צריך ליזום מצב שמי שלא לומד משפטים – את הכל, כפי שאנחנו למדנו – הלשכה צריכה למ-

“אני לא חושב שזה נכון
שפוליטיקאים יפסלו
ויאשרו שופטים.” רותם

רובינשטיין: ואם מי שמממן לא אהוד עליך אבל הפעילות של הארגון היא חיובית?

בואו נלך לפי החוק האמריקאי ונבדוק את הפעילות שלו. אם הפעילות שלו הופכת לפוליטית ומממנת אותו מדינות זרות או ארגונים זרים, אני רוצה לדעת את זה, שיבוא ויגיד. העיסוק באכיפת החוק בשרטחים הכבושים הוא פעילות פוליטית. הוא מערב בתוכו זכויות אדם, השאלה היא רק על מה הדגש הגדול יותר – על זכויות אדם או על הכיבוש.

רובינשטיין: למשל ארגון “בצלם”?

לדוגמה. וגם הקרן החדשה לישראל, מחסום ווטש, כל מיני גופים כאלה שכל היום מתעסקים בפוליטיקה.

רובינשטיין: אתה מרוצה מהאופן שבו מדינת ישראל אוכפת את החוק בשטחים? תג מחיר, נוער הגבעות ותופעות דומות?

מאוד לא מרוצה. אני בעיקר לא מרצה מהממות זריקת האבנים בכבישי יהודה ושומרון, שהמחבלים לא נתפסים, וכשהם נתפסים אז משחררים אותם בכל מיני עסקאות פיקטיביות.

רובינשטיין: ואכיפת החוק על יהודים בשטחים?

כל הזמן אוכפים את החוק על יהודים בשטחים.

רובינשטיין: חוק החרם, חוק הנכבה, חוק האזרחות – מה הם בעיניך? הם החלק היהודי, החלק הדמוקרטי או שהם היהודי על חשבון הדמוקרטי?

היהודי והדמוקרטי. אחת הבעיות הקשות ששאלה מהי מדינה דמוקרטית היא שאין אדם בעולם שלא יכול לדבר על זה שש שעות ואחר כך גם לבקש תוספת של שעה. אבל מה זאת מדינה יהודית? רוב האנשים לא יודעים מה להגיד. כי דמוקרטיה זה נורא קל; מה, הכל דמוקרטיה. חוק החרם, חוק הנכבה, הכל זה דמוקרטיה, אנטי-דמוקרטיה. מה עם קצת יהדות, זה לא חשוב?